USNESENÍ

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Pavla Simona a soudců Mgr. Jitky Zavřelové, Mgr. Víta Bičáka, JUDr. Romana Fialy, Mgr. Ing. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého, rozhodl o návrhu **Okresního soudu v Litoměřicích**, na rozhodnutí kompetenčního sporu mezi ním na straně jedné a **Energetickým regulačním úřadem** na straně druhé, a dalších účastníků sporu vedeného u Okresního soudu v Litoměřicích pod sp. zn. 7 C 375/2022, o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu: žalobkyně **Veolia Energie ČR, a. s.**, IČO 451 93 410, se sídlem v Ostravě, 28. října 3337/7, zastoupené Mgr. Jakubem Vyroubalem, advokátem se sídlem v Ostravě, Poděbradova 1243/7, a žalovaného **Stavební bytové družstvo Litoměřice**, IČO 002 27 684, se sídlem v Litoměřicích, Novobranská 135/10,

takto:

Návrh se odmítá.

Odůvodnění:

[1] Návrhem ze dne 19. 4. 2023 se Okresní soud v Litoměřicích domáhá, aby zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále jen „zákon č. 131/2002 Sb.“) rozhodl tvrzený kompetenční spor vzniklý mezi ním na straně jedné a Energetickým regulačním úřadem (dále též „ERÚ“) na straně druhé ve věci vedené u okresního soudu pod sp. zn. 7 C 375/2022.

[2] Ze spisu předloženého okresním soudem vyplývá, že společnost Veolia Energie ČR, a. s., (dále též „žalobkyně“) podala dne 17. 3. 2020 ERÚ návrh na zahájení sporného řízení podle § 17 odst. 7 písm. b) zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), se Stavebním bytovým družstvem Litoměřice (dále též „žalovaný“), o zaplacení peněžité částky ve výši 123 526,34 Kč, po částečném zpětvzetí návrhu dne 24. 6. 2020 snížené na 106 938,64 Kč, jako úhrady rozdílu odvozeného od dříve nesprávně zjištěné spotřební složky ceny za dodávku tepelné energie pro přípravu teplé vody.

[3] Podle skutkových okolností nyní projednávané věci právní předchůdkyně žalobkyně (Teplo - byty, s. r. o., IČO 254 16 693, vymazána z obchodního rejstříku k 1. 1. 2023) jako dodavatelka uzavřela s žalovaným jako odběratelem dne 24. 1. 2002 smlouvu o dodávce

tepelné energie č. 03/DOD/TB/10.12.2001 (dále jen „smlouva“), v jejímž rámci byla tepelná energie dodávána z centrální výměníkové stanice do čtyř odběrných míst. Žalobkyně vstoupila do práv a povinností své právní předchůdkyně dne 1. 10. 2010 na základě dodatku č. 3 ke smlouvě. V roce 2019 byla, v návaznosti na reklamaci jednoho z dalších odběratelů napojených na tutéž centrální výměníkovou stanici, zjištěna závada patního měřícího zařízení (nevyhovovalo metrologickým požadavkům) mající za následek chybné zaznamenávání hodnot. Žalobkyně proto přistoupila k náhradnímu způsobu zjištění množství dodané teplé vody za roky 2017 a 2018, jenž měl podle žalobkyně s nejvyšší možnou mírou přesnosti odpovídat skutečné spotřebě teplé vody v daném odběrném místě. Zatímco reklamujícímu odběrateli byla fakturace snížena, pro ostatní odběratele (včetně žalovaného) byly vystaveny opravné daňové doklady za roky 2017 a 2018 s vyššími částkami. Jelikož žalovaný opravnou částku za rok 2018 uhradil, byla předmětem sporného řízení vedeného ERÚ pouze neuhrazená částka vyúčtovaná za rok 2017 ve výši 123 526,34 Kč, resp. v konečné výši 106 938,64 Kč (za rok 2017 žalovaný uhradil „pouze“ původní řádnou fakturu). Žalovaný tuto částku odmítl uhradit, neboť nesouhlasil s žalobkyní uplatněnou metodou zjištění spotřeby tepelné energie u reklamujícího odběratele.

[4] ERÚ vydal dne 4. 12. 2020 rozhodnutí čj. 02907-20/2020-ERU, jímž uložil žalovanému povinnost uhradit žalobkyni částku ve výši 20 548,95 Kč, ve zbylé části (86 389,69 Kč) návrh zamítl. Důvodem pro přiznání nižší než požadované částky bylo podle ERÚ zohlednění správně zaznamenané spotřeby reklamujícího odběratele v průběhu roku 2016. Rozhodnutím ze dne 1. 9. 2021, čj. 02907-29/2020-ERU, Rada ERÚ jako rozkladový správní orgán rozhodnutí ERÚ zrušila a věc vrátila k novému projednání. Důvodem pro zrušení byla nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí jak co do kvality zjištěného skutkového stavu (otázka ne/správnosti měření), tak i ohledně určení právního titulu pro přiznání práva provést opravné vyúčtování dodávky tepelné energie za rok 2017.

[5] ERÚ následně vydal rozhodnutí ze dne 20. 12. 2021, čj. 02907-33/2020-ERU, jímž návrh žalobkyně zamítl. Předně dospěl k závěru, že v souladu s § 17 odst. 7 písm. b) ve spojení s § 96 odst. 1 energetického zákona byla v dané věci založena věcná příslušnost, resp. pravomoc ERÚ spornou otázku posoudit a rozhodnout. Vázán právním názorem Rady ERÚ vyjádřeným v předchozím zrušovacím rozhodnutí dospěl ERÚ k závěru, že smlouva o dodávce tepelné energie uzavřená s žalovaným nezakládá žalobkyni právo korigovat vystavené vyúčtování za rok 2017 v návaznosti na uznání reklamace jiného odběratele. Žalobkyně se tedy podle ERÚ svým návrhem domáhala nároku (plnění), resp. splnění povinnosti žalobkyně, jež však z uvedené smlouvy nevyplývaly. Návrh proto bylo nutno jako celek zamítnout. Na okraj ERÚ uvedl, že by do úvahy samozřejmě přicházelo uplatnění některého mimosmluvního institutu.

[6] Proti v pořadí druhému rozhodnutí ERÚ podala žalobkyně opět rozklad, v němž s poukazem na zásadu, že *soud zná právo*, namítla, že nebyla povinna tvrdit právní titul, o nějž svůj nárok opírá, neboť by jím ERÚ ani nebyl vázán. Nedostatek tvrzení právního titulu tak nemůže vést k zamítnutí návrhu. Pokud ERÚ zmínil možnost uplatnění mimosmluvního institutu, bylo jeho povinností tvrzený a prokázaný nárok žalobkyně posoudit a rozhodnout i z tohoto pohledu. Navrhla proto, aby byl její nárok posouzen též z pohledu možného vzniku bezdůvodného obohacení či jiného mimosmluvního institutu.

[7] Rada ERÚ rozhodnutím ze dne 14. 6. 2022, čj. 02907-40/2020-ERU, rozklad žalobkyně zamítla a napadené rozhodnutí ERU potvrdila. Dospěla k závěru, že napadené rozhodnutí je zákonné a věcně správné, a to i přes nedostatky v odůvodnění, jež je však možné odstranit v rámci rozhodnutí o rozkladu. Dále uvedla, že podle § 17 odst. 7 písm. b) energetického zákona je dána příslušnost ERÚ k rozhodování toliko sporů o splnění povinností ze smluv, zde mezi žalobkyní jako držitelkou licence a žalovaným jako zákazníkem ve smyslu uvedeného ustanovení. Naproti tomu, obecná pravomoc ke komplexnímu posouzení sporu vyplývajícího z poměrů soukromého práva, tj. i z pohledu mimosmluvních institutů, je zákonem (§ 7 odst. 1 o. s. ř.) svěřena pouze obecným soudům rozhodujícím v občanském soudním řízení. Tuto okolnost však žalobkyně při formulaci své stěžejní rozkladové námitky nevzala v potaz. ERÚ tak podle výše uvedeného ustanovení energetického zákona nemá věcnou příslušnost k rozhodování sporů o splnění povinnosti, jež s plněním smlouvy nesouvisí vůbec nebo souvisí jen vzdáleně. To plyne z nutnosti restriktivního výkladu výluky z obecné pravomoci civilních soudů. I z aktuální rozhodovací praxe zvláštního senátu plyne, že ERÚ nepřísluší rozhodovat o nároku z bezdůvodného obohacení, které představuje závazek z jiného právního důvodu a které není v úzké souvislosti s plněním ze smlouvy, resp. nepředstavuje ani jeden z právních následků porušení smlouvy. Rada ERÚ k tomu uvedla, že po celou dobu sporného řízení je zcela zřejmé, že se žalobkyně svým návrhem domáhala splnění povinnosti ze smlouvy. Až v rozkladu proti druhému rozhodnutí ERÚ žalobkyně do řízení vnesla argumentaci stran bezdůvodného obohacení.

[8] Rada ERÚ uzavřela, že závazek spočívající v úhradě ceny za dodanou tepelnou energii v roce 2017 (v části posuzované spotřební složky ceny za dodávku tepelné energie pro přípravu teplé vody) považuje za splněný tím, že žalovaný uhradil cenu podle původního řádného vyúčtování. Neexistuje totiž žádný právní titul, jenž by z pohledu plnění povinností ze smlouvy odůvodňoval úhradu rozdílu odvozovaného od původně nesprávně zjištěné spotřební složky ceny v důsledku nesprávného měření v odběrném místě jiného reklamujícího odběratele. V mezích věcné příslušnosti svěřené zákonem ERÚ nebylo možné posoudit, zda žalobkyně nemá nárok na požadovanou částku z jiného právního titulu, především bezdůvodného obohacení, nesouvisejícího s plněním závazku.

[9] V reakci na správní rozhodnutí žalobkyně podala k Okresnímu soudu v Litoměřicích žalobu podle části páté o. s. ř., jíž se domáhá nahrazení rozhodnutí ERÚ ze dne 20. 12. 2021 tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku 106 938,64 Kč. Současně se domáhá zrušení (druhého) rozhodnutí Rady ERÚ ze dne 14. 6. 2022.

[10] Okresní soud jako navrhovatel předložil zvláštnímu senátu návrh na rozhodnutí tvrzeného sporu mezi soudem jednajícím podle části páté o. s. ř. a ERÚ jako správním orgánem. Okresní soud uvedl, že v nyní řešené věci jde o situaci, kdy ERÚ nárok žalobkyně věcně projednal a již o něm pravomocně rozhodl. Současně však ERÚ i Rada ERÚ opakovaně uvádí s odkazem na § 17 odst. 7 písm. b) energetického zákona, že nárok žalobkyně nevyplývá ze smlouvy uzavřené mezi žalobkyní a žalovaným, a tudíž nebylo v mezích svěřené příslušnosti možné posoudit, zda částka nenáleží žalobkyni z jiného (mimosmluvního) titulu, např. z titulu bezdůvodného obohacení, o čemž je dle ERÚ oprávněn rozhodnout pouze civilní soud. Správní orgány tedy ve věci rozhodly, ačkoliv konstatovaly, že ve věci nemají pravomoc rozhodnout, řízení nevyřídily jiným způsobem

(zastavením řízení či jinak). Je rozdíl ve způsobu vedení řízení a rozhodnutí soudem o žalobě podle části třetí o. s. ř. (klasické sporné řízení před soudem), a řízením o žalobě podle části páté o. s. ř. (řízení ve věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem). Pokud by ve věci nebyla dána příslušnost ERÚ ve věci rozhodnout, neměl ERÚ ve věci samé rozhodovat, věc by měla být projednána před soudem v řízení dle části třetí o. s. ř. Pokud ERÚ neměl v souzené věci pravomoc rozhodnout, nastala by situace kompetenčního sporu podle § 1 odst. 1 písm. a) zákona č. 131/2002 Sb. mezi ERÚ jako správním orgánem a civilním soudem. Pravomoc vyslovit nicotnost rozhodnutí správního orgánu by měl pouze zvláštní senát, neboť civilní soud takovou pravomoc nemá.

[11] Podle části rozhodovací praxe zvláštního senátu přísluší ERÚ rozhodovat i spory o vydání bezdůvodného obohacení. V jiných případech však zvláštní senát dospěl k závěru, že je-li podání podle svého označení a obsahu žalobou na vydání bezdůvodného obohacení, přísluší o něm rozhodovat soudu v občanském soudním řízení. Současně okresní soud připomněl zásadu, na niž zvláštní senát opakovaně poukazoval při rozhodování kompetenčních sporů mezi orgánem veřejné správy a soudem ve věcech soukromoprávních, a sice že rozhodovací pravomoc zde náleží zásadně soudům, výluky z jejich pravomoci ve prospěch správních orgánů je třeba vykládat restriktivně.

[12] ERÚ ve svém vyjádření k návrhu uvedl, že chápe specifičnost procesní situace, která v nynějším případě nastala, a rozhodnutí zvláštního senátu považuje v tomto směru za mimořádně důležité pro svou další rozhodovací praxi. Jazykový výklad § 17 odst. 7 písm. b) energetického zákona jednoznačně směřuje k tomu, že ERÚ je příslušný rozhodovat pouze spory, kdy si navrhovatel splnění určité povinnosti nárokuje z konkrétní právní skutečnosti, a to smlouvy jako dvoustranného právního jednání. Závazek z bezdůvodného obohacení vzniká mimosmluvně při splnění podmínek stanovených v zákoně, důvodem vzniku takového závazku je jiná právní skutečnost nežli smlouva. V tomto smyslu zjevně nelze spory o nárocích vyplývajících z titulu bezdůvodného obohacení jakkoli podřazovat pod „*spory o splnění povinností ze smluv*“. ERÚ nepomíjí, že došlo k posunu v rozhodovací praxi zvláštního senátu a že pro výklad některých kompetenčních ustanovení volí zvláštní senát výklad méně restriktivní (nejprve ve věci sp. zn. Konf 10/2015 týkající se sporů z veřejnoprávních smluv). V těchto případech ale zvláštní senát poukázal na povahu a podstatu nároků jako veřejnoprávních a také na smysl a účel rozdělení pravomocí mezi orgány rozhodující v oblasti veřejného práva a v oblasti práva soukromého. V nyní projednávané věci je jednak odlišně formulována kompetenční norma [*spory z veřejnoprávní smlouvy* podle § 169 odst. 1 správního řádu vs. *spory o splnění povinností ze smluv* podle § 17 odst. 7 písm. b) energetického zákona], a jednak povaha plnění zjevně nemá základ ve veřejnoprávním vztahu. Nyní jde zároveň o jinou situaci než ve věci řešené pod sp. zn. Konf 45/2017, kde šlo z pohledu zvláštního senátu pouze o to, že je třeba posoudit, zda zákazník distribuce je (byl) povinen provozovateli distribuční soustavy splnit peněžitou povinnost sjednanou na základě zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů. Naproti tomu v nynější věci o stejně jednoduchou úvahu nejde, neboť je třeba provést klasické posouzení soukromoprávního nároku v celém komplexu, předběžnou otázkou není pouze okolnost, zda závazek splněn byl či nikoli, teoreticky se bezdůvodného obohacení mohl odpůrce dopustit i v případě, že by závazek bylo možno vyhodnotit jako splněný. Pravomoc tak nelze dovozovat ze zájmu na tom, aby spor projednal a rozhodl specializovaný správní orgán. V důsledku uvedeného není ERÚ svěřena věcná příslušnost projednat spor v celém možném rozsahu, neboť je oprávněn pouze posoudit, zda ze smlouvy

vyplývá navrhovateli jeho nárok, či nikoli. Příslušnost orgánu veřejné moci je též třeba vyvodit již z toho, jak je formulován návrh na zahájení sporného řízení, nikoli až z dalšího dokazování.

[13] Zvláštní senát se nejprve zabýval otázkou, zda jsou splněny podmínky pro vydání rozhodnutí o kompetenčním sporu dle § 5 odst. 1, případně i odst. 2 a 3, zákona č. 131/2002 Sb. Vycházel z následujících skutečností a úvah:

[14] Podle § 1 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb. se podle tohoto zákona postupuje při kladných nebo záporných kompetenčních sporech o pravomoc nebo věcnou příslušnost (dále jen „pravomoc“) vydat rozhodnutí, jehož stranami jsou: a) soudy a orgány moci výkonné, územní, zájmové nebo profesní samosprávy, b) soudy v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví.

[15] Z ustanovení § 1 odst. 2 téhož zákona plyne, že kompetenčním sporem je buď spor, ve kterém si jedna strana osobuje pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků, o níž již druhá strana vydala pravomocné rozhodnutí (pozitivní kompetenční spor), anebo spor, ve kterém jeho strany popírají svou pravomoc vydat rozhodnutí v totožné věci individuálně určených účastníků (spor negativní).

[16] Takto vymezené kompetenční spory projednává a rozhoduje zvláštní senát (srov. § 2 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb.). Ten pak rozhodne, kdo je příslušný vydat rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení (§ 5 odst. 1 téhož zákona), a případně také zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o věci rozhodovat, ačkoli podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci (§ 5 odst. 3 téhož zákona) nebo vysloví nicotnost rozhodnutí, které vydala strana kompetenčního sporu, ač to podle rozhodnutí zvláštního senátu není v její pravomoci (§ 5 odst. 2 téhož zákona).

[17] V posuzované věci je zřejmé, že žalobkyně u ERÚ uplatnila nárok na uhrazení částky 106 938,64 Kč s příslušenstvím, opírající se o tvrzení o neuhrazení částky doúčtované za dodanou teplou vodu za rok 2017. Žalobkyně tento nárok požadovala s odkazem na uzavřenou smlouvu o dodávce tepelné energie a provedení přepočtu spotřební složky nákladů na dodávku teplé vody. O tomto nároku ERÚ rozhodl dne 20. 12. 2021 tak, že jej zamítl. Svoji pravomoc tedy nepopřel.

[18] Tento spor byl posléze přenesen k okresnímu soudu, a to do řízení podle části páté o. s. ř. (§ 244 a násl). Je přitom podstatné, že v takto vymezeném sporu okresní soud coby navrhovatel svoji pravomoc rozhodnout nepopírá. Okresní soud s odkazem na usnesení zvláštního senátu ze dne 4. 5. 2022, čj. Konf 20/2021-7, v reakci na úvahy ERÚ o nedostatku pravomoci rozhodnout o nároku z bezdůvodného obohacení pouze hypoteticky uvažuje o tom, že pokud by ERÚ neměl pravomoc ve věci rozhodnout, vznikl by kompetenční spor, v rámci něhož by pouze zvláštní senát mohl prohlásit rozhodnutí správního orgánu za nicotné. Okresní soud však pomíjí, že ERÚ ve věci meritorně rozhodl, tedy uplatněný nárok hmotně-právně posoudil. To, že tak neučinil i z pohledu právní úpravy týkající se bezdůvodného obohacení, není pro vznik kompetenčního sporu relevantní. Taková situace kompetenční spor totiž nezakládá.

[19] Vzhledem k uvedeným skutečnostem je zřejmé, že kompetenční spor nevznikl. Proto byl podle § 4 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb. a § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. návrh na rozhodnutí kompetenčního sporu odmítnut.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 5 odst. 4 zákona č. 131/2002 Sb.).

V Brně 20. prosince 2023

JUDr. Pavel Simon
předseda zvláštního senátu